

Asia: VN/846/2018

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle uudeksi Ahvenanmaan itsehallintolaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lantmäteriverket tackar för möjligheten att ge ett utlåtande i ärendet.

Lantmäteriverket framställer följande angående utkastet till regeringens proposition med förslag till självstyrelselag för Åland.

Lantmäteriverket konstaterar att några betydande ändringar av den gällande fördelningen mellan lagtinget och riksdagen inte föreslås. Lagförslaget innehåller inte genomgripande förändringar i de statliga myndigheternas verksamhet på Åland. Paragraferna 28 – 30 innehåller emellertid ett nytt system för fördelningen av lagstiftningsmakten mellan riksdagen och Ålands lagting.

30 § Lagstiftningsbehörighet som hör till riksdagen och som kan överföras till Åland i enkel lagstiftningsordning

Förfarandebestämmelsen över riksdagens sådana behörighetsområden som lagtinget ensidigt föreslås kunna överta, är ny.

I paragrafen finns enligt regeringens proposition uppräknade sådana rättsområden som efter att lagen träder i kraft fortfarande enligt 28 § i lagen hör till riksdagens lagstiftningsbehörighet, men som kan överföras på lagtinget i ett förenklat förfarande, d.v.s. i vanlig lagstiftningsordning i riksdagen och med lagtingets bifall. Den ordning i vilken lagtinget fattar sitt beslut bestäms i

lagtingsordningen. Den överföring av lagstiftningsbehörighet till lagtinget som paragrafen avser möjliggöra, är i fråga om varje behörighetsområde som föreslås i den, en åtgärd som är avsedd att vara av varaktig natur, om inte något annat följer av tillämpningen av 31 § i ett enskilt fall.

Det framförs också i regeringens proposition att målsättningen med det förenklade överföringsförfarandet, vilket redan ingår i 29 § i nuvarande självstyrelselag, är att möjliggöra att Ålands självstyrelse vid behov kan utvecklas på ett dynamiskt sätt och i takt med folkviljan. Den föreslagna paragrafen är därför betydligt mer omfattande än den motsvarande bestämmelsen i nuvarande självstyrelselag. I fråga om merparten av de behörighetsområden som föreslås höra under tillämpningsområdet för bestämmelsen, har det under beredningen av propositionen från åländsk sida framförts synpunkter på vikten av att förvaltningen finns placerad fysiskt på Åland och att tjänsterna kan tillhandahållas på svenska.

Bestämmelser om fastighetsbildning och fastighetsregistrering samt därmed sammanhängande uppgifter ingår i den föreslagna 30 § 16 punkten i propositionen. Behörighetsområdet föreslås enligt 28 § 1 mom. 32 punkten i lagförslaget höra till riksdagens lagstiftningsbehörighet. Det anknyter till ett flertal rättsområden som redan hör till åländsk behörighet i fråga om planering och kontrollen av markanvändningen. Exempel på sådana områden är plan- och byggnadsväsendet, grannelagsförhållande, fornminnen, kulturhistoriskt värdefulla byggnader, jord- och skogsbruk med flera. Förvaltningsuppgiften, att skapa och bevara och förmedla riktiga uppgifter om fastighetsbildning och registrering, är av avgörande betydelse för verksamheten vid flera åländska myndigheter. För Åland är det viktigt att myndigheten som sköter fastighetsbildning och fastighetsregistrering finns fysiskt på Åland, att tjänstemännen har god kunskap om jordförvärvslagstiftningen på Åland, att de har lokalkännedom samt att service kan ges på svenska.

I propositionens 30 § 16 punkt stadgas att behörigheten gällande fastighetsbildning och fastighetsregistrering samt därmed sammanhängande uppgifter kan överföras till Åland i enkel lagstiftningsordning av Finlands riksdag.

Lantmäteriverket tryggar markägandet och kreditgivningssystemet genom att upprätthålla uppgifter om fastigheter och aktielägenheter i sina register samt genom att sörja för registrering av äganderätter, särskilda rättigheter jämte inteckningar. Både fastighetsbildning och fastighetsregistrering är tätt förknippade med de olika riksomfattande register som Lantmäteriverket upprätthåller. Lantmäteriverket anser att det föreslagna punkt 16 kan medföra problem med registerföring samt extra kostnader.

Enligt 3 § 3 mom. i lagen om Lantmäteriverket, 1025/2018, finns en av Lantmäteriverkets servicepunkter på Åland. Servicepunkten är belägen i Mariehamn

och den betjänar väl hela "förra" landskapet Åland d.v.s. numera Åland.

Samarbetet mellan Lantmäteriverket och olika aktörer och kunder i landskapet fungerar väl. Detta medverkas av personalens starka lokalkännedom och fortbildning. Vid utbildningen har särskilt iakttagits de speciella förhållandena som råder i landskapet Åland, bland annat den lokala jordanskaffningslagstiftningen. Lantmäteriverket har också säkerställt att de språkliga rättigheterna verkställs på Åland och att personalen kan betjäna kunder på svenska såsom det förutsätts i språklagstiftningen.

Lantmäteriverket konstaterar, att även de ekonomiska kostnaderna för en delvis överföring av upprätthållandet av fastighetsdatasystemet skulle vara markanta. Att lösgöra Åland från det riksomfattande datasystemet och data samt teknologiarkitektur skulle vara ytterst problematiskt att verkställa. Ett skilt fastighetsdatasystem för Åland skulle också vara i strid mot de ändamål gällande kvalitetsförsäkrande av datalager som konstaterats vara viktiga när digitaliseringen avancerar. Enhetskostnaderna per registerenhet för upprätthållandet av fastighetsdatasystemet skulle också öka avsevärt i relation med den nuvarande lösningen varvid kostnaderna på upprätthållandet fördelas riksomfattande.

Dessutom framför Lantmäteriverket följande.

17 § Rätt att förvärva fast egendom

Lantmäteriverket konstaterar att i utkastet föreslås det inga ändringar angående rätten att förvärva fast egendom.

27 § Lagtingets lagstiftningsbehörighet

Lantmäteriverket anser att i synnerhet punkterna 12 (byggnads- och planväsendet, grannelagsförhållanden och bostadsproduktion) och 13 (inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter för allmänt behov mot full ersättning, med undantag av vad som föreskrivs i 100 §) motsvarar gällande lagstiftning.

28 § Riksdagens lagstiftningsbehörighet på Åland

Punkten 32 (fastighetsbildning och fastighetsregistrering samt därmed sammanhängande uppgifter med beaktande av vad som föreskrivs i 30 §) motsvarar

27 § 16 punkten i gällande självstyrelselagen. Lantmäteriverket har ingenting att kommentera angående detta lagrum i utkastet.

29 § Lagstiftningsbehörighet som hör till riksdagen och som kan övertas av lagtinget

Lantmäteriverket framför att i 29 § är det frågan om ett nytt förfarande som faller inte inom Lantmäteriverkets kompetensområde. Lantmäteriverket har ingenting att kommentera angående detta lagrum i utkastet.

91 § Individens språkliga rättigheter vid domstolar och statsmyndigheter i riket; 94 § Statsanställdas språkkunskap; 95 § Föreskrifter och information på svenska

Lantmäteriverket anser de krav om språkliga rättigheter som ingår i propositionen motsvarar gällande självstyrelselag och att Lantmäteriverket som myndighet uppfyller dessa krav.

Övrigt

Också arkiveringen av handlingar som gäller Åland har tagits upp i regeringens proposition. Vad gäller Lantmäteriarivet finns fysiska handlingarna på Åland eller är tillgängliga i digital form.

Lantmäteriverket anser att den lagstiftning som tillämpas vid lantmäteriförrättningar inte är känd bland lekmännen eller bland majoriteten av juristerna.

Således anser Lantmäteriverket att lagstiftningen till den del som berör Lantmäteriverket borde vara enhetligt riksomfattande.

Nurmikari Jussi
Maanmittauslaitos - Generaldirektör Arvo Kokkonen och lantmäteriråd
Markku Markkula